

Een melkveebedrijf met een hoofdrol voor de natuur

Grond opkopen

Het nieuwe Rijke Weidevogel Fonds koopt kansrijke weidevogelgronden op, om die te verpachten aan extensieve boeren. 'Dit is een goede manier om met steun van boeren, investeerders én de overheid agrarische natuur te behouden.'

tekst **Rob Buiter**

In een tijd waarin steeds meer boeren de overall aan de wilgen hangen, durft Durk Breeuwsma (49) uit Oudega het aan. Zonder dat hij een bedrijf van zijn ouders of andere familie kon overnemen, start hij deze maand zijn eigen melkveebedrijf. De benodigde hectares pacht hij onder andere van een stichting die met geld van vermogende investeerders kansrijke weidevogelgronden verwerft.

De zestig hectare voor zijn nieuwe bedrijf vond Breeuwsma in Sandfirden, een Fries schiereiland tussen het water van de Oudegaaster Brekken, De Hop en het Ringwiel. "Tot voor kort waren dit twee bedrijven", vertelt Breeuwsma. "Ik liep al veel langer met het idee om een biologisch-dynamische melkveehouderij te beginnen, maar ondanks een zoektocht door het hele land kon ik nergens grond vinden. Totdat ik vlak bij mijn huis op deze twee stukken grond stuitte."

Het eerste stuk was in bezit van oud-melkveehouder Ygram Ykema. Tot 2004 molk hij daar zijn koeien, tot hij zijn melkquotum verkocht en het land alleen nog gebruikte voor een kleine boerencamping, wat opfok van jongvee en verder: natuurbeheer. Toen ook de buurboer, Jolke Groenveld, ermee wilde stoppen, sloegen weidevogelliefhebbers uit de regio alarm, want het schiereiland is bovengemiddeld rijk aan weidevogels.

Breeuwsma: "Wat in dat soort situaties vaak gebeurt, is dat grote boeren uit de regio

die hectares opkopen of pachten. Niet alleen de weidevogelliefhebbers zagen dat niet zitten. In Oudega maakten de bewoners zich al zorgen over de zware machines die dan af en aan zouden rijden door het dorp, met mest of gemaaid gras."

Breeuwsma vond in de hectares van de twee oude bedrijven, plus nog een stuk grond dat in bezit was van de kerk van Oudega, voldoende hectares om zijn droom van een eigen, extensief, biologisch-dynamisch melkveebedrijf te realiseren.

Minimaal een ton inleggen

Kopen kon hij al die hectares uiteraard niet. Dat deed het nieuwe particuliere Rijke Weidevogel Fonds voor hem. Breeuwsma pacht de grond vervolgens van het fonds, met nog een extra stuk van een tweede stichting, Andla, die zich inzet voor behoud van cultureel erfgoed.

"In totaal heeft ons fonds nu tachtig hectare in bezit", vertelt voorzitter Kees de Pater van Vogelbescherming Nederland, dat ook adviseur is van het Rijke Weidevogel Fonds. "Een van de particuliere initiatiefnemers wilde met zijn vermogen iets betekenen voor de agrarische natuur en zo is dit fonds vorig jaar ontstaan."

De eerste bescheiden hectares kocht het fonds onder de stad Groningen, de hectares bij Sandfirden zijn de echte vliegende start. Het kopen van grond door particulieren en daarna verpachten aan natuurvriendelijke boeren is op zichzelf niet nieuw. De 'burgercoöperatie' Land van Ons heeft inmiddels bijna 250 hectare in bezit en de Stichting Biologisch Dynamisch Grondbeheer verpachtte eind 2021 al ruim 500 hectare grond aan 25 boerenbedrijven, met kapitaal van particulieren.

"Anders dan 'Land van Ons' of 'BD Grondbeheer', mikken wij op de grotere particuliere investeerders", zegt De Pater.

"Als je ook kleine investeerders trekt, val je - volkomen terecht - onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten. Maar dat brengt wel weer heel veel extra regels en dito werk met zich mee. Door te mikken op investeerders die minimaal een ton kunnen inleggen, steken we die energie liever in het weidevogelland."

Natuurlijke rijkdom

De investeerders in het Rijke Weidevogel Fonds hoeven geen ronkende rendementen te verwachten, waarschuwt De Pater. "Niet in financiële zin tenminste. Naast enkele belastingtechnische voordelen, onder andere via de Natuurschoonwet, verwachten we een financieel rendement van ongeveer 1

procent per jaar. Maar daarnaast is er natuurlijk wel een flink rendement in natuurlijke rijkdom."

Behalve de particuliere investeerders, speelt ook de overheid een belangrijke rol, legt De Pater uit. "De provincie Friesland gaat een deel van deze gronden 'afwaarderen', van landbouwgrond naar natuurgrond en landbouwgrond met weidevogeldoelen. Daarmee worden ze goedkoper. Het verschil wordt door de provincie bijgelegd."

Na al die financiële constructies is het voor Breeuwsma al met al mogelijk om 'vanaf nul' zijn melkveebedrijf te starten. "Maar dan wel een melkveebedrijf waar de natuur een hoofdrol krijgt", voegt hij daaraan toe. Naast zijn nieuwe boerenbedrijf zal hij ook zijn oude loonwerkersbedrijf voorlopig nog aanhouden.

Fries-Hollands vee

"Dat loonwerk heeft niet altijd een goed imago, als het om natuurbeheer gaat", erkent Breeuwsma. Het beeld van grote tractoren, die zelfs in het donker, met grote koplampen aan over het land razen, om in zo kort mogelijke tijd zo veel mogelijk gras van het land te halen, of mest erin te pompen, herkent hij wel. "Het was ook tijdens dat loonwerk dat ik zag dat het anders moest kunnen, met meer oog voor de natuur", zegt hij. "Dat hoop ik nu op mijn biologisch-dynamische bedrijf te laten zien."

Waar hij het land van de twee oude bedrijven heeft overgenomen, start hij met zijn vee helemaal bij nul. "In plaats van hoogproductieve Holstein-koeien, wil ik mijn bedrijf runnen met Fries-Hollands vee en met Fries-roodbont. Op die manier hoop ik ook de cultuur van de zeldzame huisdierassen een beetje in stand te kunnen houden."

Nu worden de weilanden van Breeuwsma nog bezet door enkele honderden brand- en

Boer Durk Breeuwsma begint op het Friese schiereilandje Sandfirden een bedrijf. FOTO SJAAK VERBOOM

De grutto (boven) en de tureluur zijn weidevogels. FOTO'S PATRICK JANSEN EN HH/ANP

kolganzen en smienten. “Daar maak ik me wel een klein beetje zorgen om”, zegt hij. “Met een extensieve manier van natuurbeheer komt de grasgroei sowieso natuurlijk al wat later in het voorjaar op gang. Ik moet dus nog kijken of al die grazende ganzen in de winter de grasgroei niet té veel op achterstand zetten.”

Nieuwsgierig

De bemesting heeft Breeuwsma in ieder geval al op orde. Op grote delen van het land liggen de brokken ‘ruige mest’ te wachten op wormen, die de voedingsstoffen de grond in zullen trekken. “Ik zal mijn vee in een potstal gaan houden. Dan lopen de koeien op stro, of in deze regio vaak ook op riet. De mest gaat dan vermengd met dat stro of riet als ruige mest op het land, wat veel beter is voor zowel grond als weidevogels.”

Van de boeren waar Breeuwsma tot nu toe als loonwerker op het erf kwam, krijgt hij naar eigen zeggen vooral positieve en nieuwsgierige reacties. “In een tijd waarin je vooral hoort van boeren die ermee stoppen, is iedereen eigenlijk wel blij verrast dat er ook weer eens iemand is die op zijn 49ste nog begint met boeren.”

“Ik hoop te kunnen laten zien dat je ook met wat minder omzet nog een goede boterham kan verdienen. En dat er behalve financieel rendement ook een mooie opbrengst is in landschapsbeleving.”

Ook Kees de Pater is enthousiast over het initiatief van Breeuwsma. “Ik denk dat dit het ‘boeren van de toekomst’ is: kleinschalig, en waar nodig ook met steun van de overheid, in de vorm van financiële steun voor beheerpakketten of zoals hier afwaardering van dure landbouwgrond naar natuurgrond. Het is in ieder geval een manier om dit soort steeds schaarsere weidevogelgebieden te behouden voor de toekomst.”

column Esther Bijlo

Leuk experiment: ouderen niet meer laten stemmen

/ Ik stel voor de stemgerechtigheid te laten vervallen bij 75 jaar.’ Dit vergaande idee stond afgelopen weekend in NRC. Een lezer stelde het voor in een ingezonden brief. De redenering erachter is zo gek nog niet.

De lezer vindt het ‘schokkend om te zien dat de BoerBurger-Beweging bij mensen tussen 18 en 35 jaar helemaal niet populair is’. Onder kiezers van 18 tot 24 jaar zou volgens onderzoek van de NOS de partij slechts als zesde zijn geëindigd met, omgerekend voor de Eerste Kamer, vijf zetels. Een enorm verschil met de zeventien die nu voor BBB op de teller staan. GroenLinks staat in de groep tussen 25 en 35 bovenaan met 12 stoelen. Het roodgroene blok, GroenLinks en PvdA opgeteld, is in beide groepen veruit het grootste.

Die hele andere uitkomst doet de lezer verzuchten dat mensen ‘helaas’ steeds ouder worden. ‘Daarom is het zaak het volgende te beseffen: wij moeten onze toekomst niet aan ouderen overlaten. We moeten ervoor zorgen dat de wereld van betekenis blijft voor komende generaties. Wel-

als diegene 70 jaar oud is, een donkerrood gekleurd poppetje in de grafiek.

Dat uiterst bedreigende perspectief lijkt maar niet door te dringen tot een groot deel van de generatie die nu aan de knoppen zit, veelal boven de 50 jaar. Die krijgen in ieder geval te maken met kritischer jonge werknemers. Want maar liefst 69 procent van de jonge Nederlanders, tussen 20 en 29 jaar, zegt dat ‘de klimaatim-pact van een toekomstige werkgever’ een belangrijk criterium is bij de keuze van een baan. Dit komt uit een grootschalig klimaatonderzoek van de Europese Investeringsbank, deze week gepubliceerd.

Dat onderzoek bevat nog een opvallende uitkomst. Europeanen is gevraagd of ze voorstander zijn van strengere overheidsmaatregelen die mensen verplichten hun gedrag aan te passen om klimaatverandering aan te pakken. Nederland scoort als enige onder de 50 procent: 48 procent kan zich daarin vinden. Alle andere landen zitten boven de helft, van 59 procent in Duitsland tot uitschieters van 74 procent in Spanje en 76 procent in Italië.

Die iets minder gemotiveerde houding van Nederlanders komt in meer vragen naar boven. Het past bij hoe in sommige buitenlandse de BBB-overwinning van vorige week wordt geduid. Nederland laat weer eens zien het ‘gidsland’ van Europa te zijn.

Alleen in Nederland is de meerderheid tegen strengere maatregelen voor het klimaat

licht moet er een maximale leeftijd worden ingevoerd waarop men stemgerechtigd is.’

Hoe oud de lezer zelf is, staat er niet bij, maar hier klinkt de echo van de jonge klimaatbeweging. De ‘toekomst’ waar de lezer van reft, krijgt tenslotte ook gestalte in stikstof- en klimaatbeleid van de provincies, waarvoor iedereen naar de stembus ging vorige week. Jonge generaties en hun kinderen gaan sowieso veel meer last krijgen van klimaatverandering en natuurverlies. De bagatelliserende benadering van BBB slaat bij hen veel minder aan.

Een krachtig beeld uit het afgelopen maandag gepubliceerde rapport van wetenschappelijk klimaatpanel IPCC laat de angstige toekomst zien. Wie in 2020 is geboren, een kind van de jonge stemmers, zal waarschijnlijk een groot deel van het leven ontwrichtende klimaatopwarming meemaken. In het slechtste geval is de wereld vier graden warmer

Waar het eerder om homohuwelijk of drugsbeleid ging, is het nu de groene transitie. Andere landen zijn gewaarschuwd, klom het bijvoorbeeld in de Britse krant *The Guardian*. Klimaat- en stikstofbeleid kunnen als een boemerang terugslaan in het gezicht van de zittende macht. De analyses lopen van de vermeende stad-plattelandskloof, via hoge versus lage inkomens naar de ‘cultuuroorlog’ waarin eerder de pijlen richting immigratie gingen. Die duiding vergeet echter de generatieverschillen. Zou een leuk experiment zijn: alle CEO’s onder de 40 – hoe zal de wereld er dan uitzien?